

Iz zgodovine nogometa

Dandanes igrajo nogomet po vsem prostranem svetu, vendar ta sportna panoga ni tako nova, kakor bi kdo mislil.

Žogali so se že stari Grki in Egipčani. Žoganje je bila mladini že od nekdaj priljubljena igra. Seveda takrat niso igrali na dva gola z dvaindvajsetimi igralci, kakor danes, toda kljub temu lahko zasledujemo od prastarih iger z žogo dalje skozi vsa stoletja, kako je prišlo od navadnega žoganja do nogometa, kakor ga poznamo danes.

Slavni grški pesnik Homer je živel približno 1000 let pred Kristovim rojstvom; in že ta piše v svoji znameniti Odiseji, kako so se takratni mladeniči in devojke igrali z žogo na travniku, poraslem s kratko travo.

Pozneje je nastalo mnogo različnih iger z žogo. Na sredi prostornega igrišča je stal kup kamenja, odkoder so metali žogo. To je bilo približno isto kakor današnji »center«. Igralci so bili razdeljeni v dve skupini, igrišče pa je bilo štirjoglato, bolj dolgo kakor široko, torej približno tako kakor pri današnjem nogometu. Lesenih golov niso poznali, temveč je veljala za gol ozka stranica na eni in drugi strani igrišča. Žogo so brcali in metali z roko. To igro so imenovali stari Grki »episkiros«.

Stari Rimljani so kovali celo novce, na katerih so bili upodobljeni možje, ki mečejo žogo. Latinci so za žoganje uporabljali različne žoge, velike in male. Neka drobna žoga se je pri njih imenovala »pila«. Imeli so pa tudi žoge, ki so bile napolnjene z zrakom. Njihovo ime je bilo »folis«. Tretje vrste žoga, imenovana »paganika«, pa je bila polnjena s perjem, dlako ali s posušeno morsko travo.

S »pilo« so igrali igro »trigon«. Na igrišču so začrtali na zemljo

velik enakostraničen trikot, v katerem so stali trije igralci, vsak v enem oglu. Metali so žogo drug drugemu in vsak je moral paziti, da žoga ni zletela preko omenjenega prostora, kar mu je sicer štel v izgubo.

V Nemčiji, Franciji in na Angleškem je bilo žoganje že od nekdaj priljubljeno. Okoli l. 1500. so zidali celo nalašč za to hiše s prostornimi dvoranami, kjer so se žogali. Na Angleškem so v tej dobi igrali celo neko igro, ki je že precej sličila nogometu. Seveda je razumljivo, da je bila veliko bolj preprosta. Igrišče je bilo ograjeno; žogo so postavili na sredo in tekma se je pričela. Zanimivo pa je, da se je v tej igri borilo vsako moštvo na ta način, da se je trudilo, da spravi žogo v svoja lastna vrata. Pri tej igri so se smeli igralci posluževati rok in nog. Često so prirejali take igre in tekme na mestnih trgih, kar so pa pozneje radi razbitih oken opustili in prenesli igro v okolično mesta na travnike in nalašč za igro izbrane prostore.

Potem je prišla ta igra nekoliko v pozabljenje. Okoli l. 1800. pa jo spet najdemo v angleških šolah in poslej ne more nobena stvar več zadržati zmagoslavnega napredovanja nogometa po vsem svetu. Nogomet so seveda igrali v tej dobi čisto drugače kakor dandanes. Bil je to nogomet in hazena obenem, ker je bilo vsakemu igralcu dovoljeno, da lovi žogo tudi z rokami.

Šele okoli l. 1870. je nastopila v igranju velika sprememba. Vsem igralcem, razen vratarju, je bilo odslej zabranjeno, da bi se pri igri posluževali rok. Vsako moštvo je štel 11 igralcev, od katerih je bilo 8 napadalcev in 3 branilci. Med stebri golov so imeli na vrhu napeto vrv. Sodnikov spočetka še niso poznali. Po vsakem голу je moralo moštvo menjati prostor. »Cornerov« (kotov) še niso upoštevali, ravno tako ne enajstmetrovke.

Leta 1871. je pričel tekme voditi sodnik. Dve leti pozneje je izšel predpis, da morata biti stebra golov zgoraj zvezana z lesenim tramom; istega leta je bil uveden tudi »corner« (kot), kakor ga poznamo danes.

Še nekaj let pozneje je dobil nogomet svojo današnjo obliko. Vse to se je zgodilo na Angleškem, kjer to igro že od nekdaj izvrstno igrajo. Zato tudi imenujejo Anglijo domovino nogometa.

Najstarejša, največja, najmanjša in najdražja knjiga na svetu

Najstarejša knjiga na svetu je tako zvan *Pricov papirus*. Spisan je bil 3350 let pred Kristom v starem Egiptu. Našel jo je v neki grobnici znanstvenik-starinoslovec Price in po njem je ta knjiga dobila tudi svoje ime. Shranjena je v pariški narodni knjižnici.

Največja knjiga na svetu je *Anatomični atlas* (= knjiga, ki v slikah prikazuje sestavo človeškega telesa). Hranijo jo knjižnica državne obrtne šole na Dunaju. Visoka je 1 meter 90 centimetrov in široka 90 cm. Tiskali so jo od l. 1823. do leta 1830.

Najmanjša knjiga na svetu je visoka 1 cm in široka 6 mm. Tiskana je v Padovi l. 1897. in ima 208 strani.

Najdražja knjiga je sveto pismo, ki ga je tiskal Gutenberg (iznajditelj tiskanja s premakljivimi pismenkami) v l. 1453. Za to edinstveno knjigo je plačal nek strasten zbiralec redkih knjig pred nekaj leti okoli 17 in pol milijona dinarjev.

Knjiga z največ zvezki je »Tu-šugučeng«, knjiga nekega kitajskega pesnika. Knjiga ima 5020 zvezkov, vsak zvezek pa 170 strani. Tiskana je bila v začetku 17. stoletja.

Sveto pismo je knjiga, ki je izdana v največ izvodih in razširjena po vsem prostranem svetu. Danes šteje okoli 500 milijonov izvodov v 630 različnih jezikih in narečjih.

Norec, ki je hotel razsvetljevati londonske ulice z dimom

Že nad sto let je tega in ta norec je bil Anglež ter se je imenoval William Murdoch. Naučil se je namreč skrivnosti, kako pridobivati plin iz premoga. Ko so Napoleonu to povedali, se je smejal »blazni ideji«. Tedanje nemško časopisje je obsodilo cestno razsvetljavo iz sledečih šest stališč:

1. iz verskega, ker je bogoskrunska, kajti Bog sam je ločil svetlobo od teme,

2. iz pravnega, zakaj ne sme se siliti ljudi, da bi plačevali za plin, katerega ne rabijo,

3. iz zdravniškega, kajti nočni zrak je škodljiv zdravju in če bi bile ulice razsvetljene, bi ljudje ostajali ponoči zunaj in se prehladili,

4. iz moralnega: izginil bi namreč strah pred temo in zločini bi naraščali,

5. iz policijskega, zakaj cestne svetiljke bi plašile konje in spodbujale tatove,

6. iz gospodarskega; ogromne vsote denarja bi bilo treba pošiljati v inozemstvo za nakup premoga in drugih potrebnih sirovin.

Ne samo ta, temveč tudi vsak drug korak napredka v zgodovini civilizacije je zaviralo starokopitno mišljenje, dozorelo v pretekli dobi.

Mišljenje mladega rodu pa je brez ozira na tradicijo šlo vedno za napredkom. Ob vsakem času se je vršil boj med temi starokopitnimi konservativci in med mladimi naprednjaki, ki so še vedno zmagali.

P. V. B.